

Glavni odbor Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je na seji **18. 12. 2024** na podlagi 27. člena Statuta Zveze sprejel

PROGRAMSKA IZHODIŠČA DELOVANJA ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV ZA VREDNOTE NOB SLOVENIJE ZA LETI 2025 in 2026

Uvod

Zveza združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije (v nadaljevanju: Zveza) je domoljubna, prostovoljna, neprofitna, protinacifašistična nevladna organizacija civilne družbe s statusom delovanja v javnem interesu, v katero se zaradi uresničevanja svojih skupnih ciljev in interesov združujejo kolektivne članice Zveze združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije. Vključujejo se borci NOB, žrtve koncentracijskih taborišč in druge žrtve vojnega nasilja, veterani ter vsi, ki se zavzemajo za vrednote narodnoosvobodilnega boja. Deluje v skladu s svojimi vrednotami, statutom, programskimi izhodišči in sklepi Glavnega odbora kot najvišjega organa Zveze, operativno pa v skladu s sklepi Predsedstva. Ob tem dosledno spoštuje demokratična merila, upošteva različnost mnenj in strpnega dialoga ter s tem utrjuje enotnost delovanja Zveze.

V skladu s Statutom namen organiziranja in delovanja Zveze temelji na tradicijah slovenskega odporništva, v boju za narodni obstoj, svobodo in samostojnost, ki se je najneposredneje in najdosledneje izrazilo v boju za severno mejo v letih 1918 in 1919, narodnoosvobodilnem boju Slovenije 1941–1945 in osamosvojitveni vojni leta 1991. Prav tako je namen Zveze prizadevanje za ohranjanje vrednot narodnoosvobodilnega boja Slovenije 1941–1945, kot so: resnica, domoljubje, svobodoljubnost, protinacifašizem, tovarištvo, solidarnost, enakopravnost, humanost in socialna pravičnost. Na tradicijo delovanja Zveze borcev smo ponosni in naša temeljna naloga je ohranjanje spomina na slovenski narodnoosvobodilni boj in njegov pomen. Naše delovanje temelji na zgodovinskem obdobju narodnoosvobodilnega boja kot prelomnega trenutka za preživetje in identiteto slovenskega naroda!

Kot veteranska in domoljubna organizacija se zavzema za vsestranski razvoj domoljubne zavesti državljanov, posebej mladine.

Kot nevladna organizacija civilne družbe se Zveza odziva na sodobna družbena vprašanja, v zvezi s katerimi oblikuje svoje pobude in predloge ter z njimi seznanja pristojne organe oblasti in politike. Pri tem izhaja iz vrednot narodnoosvobodilnega boja, ki so temelj poslanstva in delovanja Zveze.

Za informiranje članstva in širše javnosti so ključnega pomena naše glasilo Svobodna beseda, spletna stran Zveze in družbena omrežja. Zato bomo še naprej skrbeli, da bosta naše članstvo in širša javnost pravočasno obveščena o dogodkih in delovanju Zveze in njenega članstva.

Zveza je aktivna članica Koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije (KoDVOS), s katero nas družijo skupne vrednote. KoDVOS deluje usklajeno, saj se zaveda, da smo skupaj lahko učinkovitejši. Naša naloga v KoDVOS je poskrbeti za izročila zgodovinskih pridobitev slovenskega narodnoosvobodilnega boja v obdobju 1941–1945.

Zveza se bo tudi na čezmejnem območju in v širšem mednarodnem prostoru dejavno zavzemala za spoštovanje vrednot in načel, ki so mednarodnopravno deklarirani in utemeljeni v dokumentih OZN (svoboda, mir, spoštovanje načel kolektivne varnosti, miroljubnega sodelovanja in razreševanja sporov ter vladavine prava, spoštovanje političnih, socialnih in ekonomskih človekovih pravic in svoboščin, socialna pravičnost, dejavni humanizem in solidarnost).

Sodelovala bo v dejavnostih za ohranjanje protifašizma in protinacizma kot temelja sodobne Evrope in za upiranje vsem različnim novodobnim pojavnim oblikam njunega obujanja, oblastnega nasilja in terorizma ter novodobnega imperializma (neoliberalnega kapitalizma). Zveza bo aktivno nastopala proti pojavom zgodovinskega revizionizma in se bo upirala vsem oblikam rasizma, diskriminacije in uporabe sile in nasilja. Podpira in bo podpirala osvobodilna gibanja ter krepila sodelovanje z veteranskimi in protifašističnimi organizacijami v bilateralnem in multilateralnem okviru.

Za učinkovitejše delovanje naše organizacije so pomembni tudi stalni stiki z vsemi družbenimi deležniki na državni in občinskih ravneh. Kot civilnodružbena organizacija si bomo tvorno prizadevali za vključevanje stališč Zveze in našega članstva v programska izhodišča za delovanje vlade, državnega zbora in drugih državnih organizacij. Zveza bo delovala na podlagi sprejetega statuta in bo izhajala tudi iz sprejetih programskih izhodišč prejšnjega leta, iz Spomenice 2021, ki je bila sprejeta ob 80. obletnici Osvobodilne fronte (OF) slovenskega naroda. Upoštevala bo izkušnje in dosežke Zveze v prejšnjih obdobjih.

Še naprej si bomo prizadevali za:

- ✓ vračanje vsebin in vrednot narodnoosvobodilnega boja ter njegovega pomena za slovenski narod v povezavi z osamosvajanjem v šolski kurikulum. Nadaljevali bomo implementiranje izhodišč državljankega pouka v šolah in odstranjevanje navidezne »neutralski« in enostranskih, pamfletističnih prikazov. Prav tako bomo spodbujali in podpirali izobraževalno, raziskovalno, publicistično, zgodovinopisno in spominsko-pričevalno delo, muzejske in spomeniško-varstvene dejavnosti, umetniško ustvarjalnost, kulturno, razvedrilno in športno-rekreacijsko dejavnost, navezano na tematiko narodnoosvobodilnega boja Slovenije ter drugih obdobj slovenskega upornišstva;
- ✓ zakonske podlage za ureditev statusa društev v javnem interesu za drušva oz. zveze, ki skrbijo za veterane (veteranske organizacije) oz. ki gojijo in utrjujejo domoljubna, uporniška, protinacifašistična izročila (domoljubne organizacije);
- ✓ stabilno in pravično financiranje veteranskih in domoljubnih organizacij s statusom delovanja NVO v javnem interesu;
- ✓ sistemsko ureditev neurejenih vojnih grobišč, spomenikov in znamenj iz obdobja narodnoosvobodilnega boja (dostopne poti, vpis v zemljiški kataster, lastništvo, namenska sredstva za vzdrževanje);
- ✓ ohranitev socialnih in drugih pravic borcev in bork ter žrtev koncentracijskih taborišč in drugih žrtev vojnega nasilja;
- ✓ trden, pregleden, solidaren, vsem dostopen ter učinkovit zdravstveni in socialni sistem;

- ✓ polno uveljavljanje svobode izražanja, neodvisnost medijev in pošteno ter nediskriminacijsko obravnavanje narodnoosvobodilnega boja v medijih;
- ✓ utrjevanje domoljubnih, uporniških, protinacifašističnih izročil slovenskega naroda;
- ✓ narodno enotnost in vsestranski razvoj domoljubne zavesti državljanek in državljanov, predvsem mladih;
- ✓ ohranjanje, razumevanje in podajanje zgodovinske resnice o narodnoosvobodilnem boju Slovenije 1941–1945 in vseh demokratičnih pridobitvah tega boja;
- ✓ odzivali se bomo na poskuse razvrednotenja pridobitev narodnoosvobodilnega boja ter razbijanja narodne enotnosti;
- ✓ dejavno sodelovanje v Svetovni federaciji veteranov (The World Veterans Federation) s ciljem ohranjanja in utrjevanja izročila narodnoosvobodilnega boja v okviru protinacifašistične zavezniške koalicije 1941–1945;
- ✓ usklajeno delovanje Združenj borcev za vrednote NOB Slovenije in drugih članov pri uresničevanju njihovih pravic in skupnih interesov;
- ✓ vzajemnost in solidarnost ter socialno pravičnost, demokratičnost, humane medsebojne odnose in tovarištvo, spodbujali in razvijali bomo razne oblike prostovoljne in družbene pomoči ter skrbi za ostarele, bolne in onemogle borce, vojne invalide in druge člane;
- ✓ ohranitev in izboljšanje zdravstvenega in socialnega varstva svojega članstva ter vseh državljanek in državljanov in za udeleževanje načel socialne države;
- ✓ zaznamovanje pomembnejših obletnic in spominskih dogodkov ter komemoracij iz časa narodnoosvobodilnega boja v Sloveniji ter drugih obdobjih slovenskega uporništvaja;
- ✓ sodelovanje s pristojnimi organi na državni in lokalni ravni za vzdrževanje pomnikov, spominskih obeležij in grobišč NOB Slovenije doma in v tujini;
- ✓ ohranjanje in podporo glasilu Svobodna beseda, ki je namenjeno celovitemu in objektivnemu informiranju javnosti, in druge založniške dejavnosti v zvezi s tematiko narodnoosvobodilnega boja Slovenije in slovenskega uporništvaja;
- ✓ uresničevanje ustavno varovanih zakonskih pravic vojnih veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja.

Dejavno se bomo zavzemali za ubranitev vrednot narodnoosvobodilnega boja in partizanskega boja, na katerem temeljijo mir, svoboda, demokracija in ne nazadnje tudi neodvisna in samostojna Republika Slovenija (RS). Na vse naštetu smo ponosi in naredili bomo vse, da se Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije v naslednjem obdobju še bolj okrepi in ostane ena izmed najpomembnejših organizacij civilne družbe.

Za krepitev delovanja članstva in včlanjevanja novih članov se bomo opredeljevali do sodobnih notranjepolitičnih vprašanj (zdravstvo, sociala, mladi, gospodarstvo, mediji, demokracija, politika), do splošnih oziroma globalnih vprašanj, kot so npr. mednarodna varnost, geopolitika, zeleni prehod, digitalizacija, umetna inteligenca in trajnostni razvoj.

O svojih stališčih bomo obveščali širšo javnost z objavami v javnih medijih, v sodelovanju z novinarji, na okroglih mizah, posvetovanjih, novinarskih konferencah in z drugimi oblikami obveščanja javnosti.

Zveza vabi v članstvo svojih združenj vse, ki se borijo proti sodobnim pojavom nacifašizma, za domoljubje, uporniško izročilo narodnoosvobodilnega boja in njegove vrednote, kot so resnica,

svoboda, človekovo dostojanstvo ter solidarnost, družbena pravičnost in demokracija, da se včlanijo v naša društva, da skupaj strnemo vrste v dobro slovenstva in za boljši jutri za vse.

Posebne naloge in projekti:

- ✓ V sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo in Planinsko zvezo Slovenije bo Zveza dala pobudo za bolj načrtno vključevanje pomnikov in zgodb iz narodnoosvobodilnega boja v turistično ponudbo.
- ✓ V sodelovanju z Zavodom za šolstvo bo Zveza spodbudila obiskovanje šolskih skupin pomnikov NOB.
- ✓ Dejavno bomo vključili vračanje in interpretacijo tematike narodnoosvobodilnega boja v šolske programe in krepitev domovinske vzgoje.
- ✓ Zavzemali se bomo za prenovo, posodobitev in učvrstitev sistemov socialne varnosti v Sloveniji, zdravstva, dolgotrajne oskrbe, pokojninskega sistema, da bodo temeljili na načelih dolgoročne vzdržnosti in socialne pravičnosti in da bodo prebivalstvu Slovenije zagotavljali vsem dostopno in takojšnjo zdravstveno oskrbo, poštene pokojnine in dolgotrajno oskrbo za vse.
- ✓ Zavzemali se bomo za demokratični in kulturni dialog, javni diskurz in svobodo javne besede, medijev in pravico javnosti do obveščeniosti ter bomo to širili; sodelovali bomo v prizadevanjih za preprečevanje sovražnega in nestrpnega govora, ki ima za cilj sejati sovražnost in nestrpnost do drugih.
- ✓ Okrepili bomo sodelovanje z veteranskimi in protifašističnimi organizacijami v bilateralnih in multilateralnem okviru.
- ✓ Poudarek bomo dali izobraževanju iz uporabe programske aplikacije Aplika, s katero bi morale biti vodene vse evidence članstva v Zvezi, za blagajniško in tajniško poslovanje ter za uporabo vnesenih podatkov za poročila.
- ✓ Organizirali bomo seminarje in delavnice s predstavniki združenj za pripravo napovednikov in poročil.
- ✓ Izvajali bomo izobraževanje v zvezi s pripravo prireditev oziroma komemoracij.
- ✓ Izobraževali in usposabljali bomo praporščake. V sodelovanju s Slovensko vojsko, Gardno enoto, bo podpisan sporazum o sodelovanju za usposabljanja iz postrojitvenih pravil praporščakov ter za poveljevanje praporščakom.
- ✓ Spodbujali bomo vnašanje in obnavljanje vsebin o spomenikih in grobiščih NOB v Geopediji.
- ✓ Po zmožnostih bomo digitalizirali arhivske in tiskane izdaje naših časopisov.
- ✓ Pripravili bomo mednarodni razstveni projekt o nasilnem izseljevanju Slovencev iz Obsotelja.

Organizacijske in kadrovske usmeritve Zveze

Zveza bo dejavno skrbela za enakomerno razvejanost naše organizacije po združenjih, ki so teritorialne enote oz. matične celice naše Zveze, in jih bo podpirala. Ključne usmeritve in naloge izvaja naše članstvo v združenjih. Zveza bo krepila pokrajinske svete kot posvetovalna telesa združenj na dogovorjenih teritorialnih območjih.

Zveza kot zelo množična nevladna organizacija se trudi pomlajevati svoje članstvo tako na ravni Zveze kot na ravni teritorialnih enot. Prizadevamo si pridobivati mlajše članstvo, ki bo s poznavanjem sodobnih orodij delovanja namen in poslanstvo uspešno prenašalo na naslednje rodove in bo tako poskrbelo, da bo naša organizacija delovala tudi v prihodnosti.

Za pridobivanje novih članov bomo na spletni strani ZZB in v glasilu Svobodna beseda sproti objavljali povabilo in obrazec za včlanitev v združenja. Z družbenimi mediji in Svobodno besedo bomo zbirali mnenja članstva glede pomembnih družbenih vprašanj.

Prizadevali si bomo za organizacijo zborovanja čim večjega števila članstva (ob pomembnem zgodovinskem dogodku oz. prazniku) in s tem demonstrirali dinamičnost in številnost članstva.

Skupaj s pokrajinskimi sveti in drugimi družbenimi akterji si bomo prizadevali za organizacijo razprav o sedanjih družbenih vprašanjih.

Predsedstvo Zveze bo proučilo možnosti izvedbe sej na terenu skupaj s pokrajinskimi sveti ter jih povežalo s pogovorom o delovanju organizacije v posameznih pokrajinah.

Preučili bomo možnosti za ustanovitev stalnega javnega foruma z delovnim naslovom Evropski protifašistični forum, ki bi pripravljaj javne pogovore o aktualnih temah s področja evropskega protifašizma in narodnoosvobodilnega boja.

Za večjo učinkovitost in prilagoditev Zveze na sedanje razmere bomo začeli razpravo o utemeljenih spremembah in dopolnitvah statuta.

Odzivi na ponarejanje zgodovinskih dejstev o dogodkih in osebnostih iz obdobja narodnoosvobodilnega boja

Zveza spremlja objave v strokovni literaturi in medijih, ki zadevajo vprašanja druge svetovne vojne in narodnoosvobodilnega gibanja ter posameznih udeležencev tedanjega dogajanja. Temu primerno se odziva na morebitna ponarejanja zgodovinskih dejstev o dogodkih in osebnostih iz obdobja narodnoosvobodilnega boja. Naše vodilo sporočil za javnost so argumenti! Zato spodbujamo znanstveno in raziskovalno delo na področju narodnoosvobodilnega boja. V tem okviru je ključno delovanje naše Komisije za zgodovino.

Zveza je leta 2022 pripravila mobilno razstavo o pomenu in temeljih narodnoosvobodilnega boja, ki služi kot gradivo za prenos zgodovinskega izročila na mlade rodove. Razstava se je selila po različnih lokacijah po Sloveniji in tako so naša združenja lahko dejavno predstavljala narodnoosvobodilni boj in njegov zgodovinski pomen. To bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

Prizadevanje za ohranitev in uveljavljanje ustavno in zakonsko varovanih pravic udeležencev narodnoosvobodilnega boja in drugih članov

Zveza spremlja uresničevanje pravic borcev in drugih udeležencev narodnoosvobodilnega boja po veljavnih zakonih o vojnih veteranih, žrtvah vojnega nasilja, vojnih invalidih, vojnih grobiščih ter po predpisih o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju. Pristojni organi Zveze se vključujejo v razpravo o morebitnih spremembah zakonodaje in v pripravo predlogov sprememb. Pri pristojnih državnih organih posredujemo, če ugotovimo kršenje teh predpisov ali namere za zmanjševanje pravic.

Spremljamo dogajanje na področju zdravstvene in socialne varnosti v Sloveniji in nasprotujemo morebitnim predlogom za krčenje socialno-zdravstvenih pravic udeležencem narodnoosvobodilnega boja in drugim članom naše organizacije.

Tudi v prihodnje se bomo zavzemali za ohranitev javnega zdravstva, solidarnostnega načela na področju zdravstva in socialnega varstva ter za ohranitev našemu članstvu in tudi drugim starejšim dostopne javne zdravstvene službe. V skladu z zmožnostmi spremljamo tudi stanje in potrebe našega članstva na zdravstvenem in socialnem področju.

Osvobodilna fronta kot temelj slovenske državnosti

Osrednji državni praznik in tudi krovni praznik ZZB je dan upora proti okupatorju. Na ta dan se spomnimo pomena Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Zveza s praznovanjem vsakoletne obletnice nastanka Osvobodilne fronte zaznamuje pomen ustanovitve in zgodovinsko vlogo Osvobodilne fronte. Pri počastitvi praznika Osvobodilne fronte je nujno poudariti, da je to ena od temeljnih osnov samostojne Republike Slovenije, saj sta zgodovinska vloga Osvobodilne fronte in narodnoosvobodilnega boja temelja slovenske državnosti. Namen in cilj praznovanja obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte je spodbuditi slovensko javnost k zavedanju, da zmaga svobodoljubnih sil mednarodne koalicije proti nacifašizmu, del katere je bila tudi slovenska narodnoosvobodilna vojska, ne sme biti razumljena kot samoumevna pridobitev generacije borcev in aktivistov Osvobodilne fronte. Ta zmaga slovenskega narodnoosvobodilnega boja je temelj za ustvarjanje sodobnega demokratičnega in svobodoljubnega sveta, pridobitve pa je treba nenehno negovati. Na teh temeljih je nastala tudi samostojna država Republika Slovenija!

Pridobitve Osvobodilne fronte so zgodovinskega pomena za slovenski narod. Priborjena je bila združena Slovenija s priključitvijo Primorske in naslanjajoč se na pravico do samoodločbe naroda je bila ustvarjena nova država Slovenija v okvirih jugoslovanske federacije. Prav ta pridobitev je bila nato s plebiscitom in osamosvojitveno vojno 1991 temelj za nastanek neodvisne Republike Slovenije.

Fašizem in nacizem sta bila tudi za Slovence največje zlo vseh časov. Zato bomo na vseh prireditvah obsojali novodobne pojave tega zla ali njegovo relativiziranje, posebej pa tudi izkrivljanje ali ponarejanje zgodovinskih dejstev na slovenskih tleh. Naše ključno sporočilo je zavzemati se za mir, saj se zlo vojne nikoli več ne sme ponoviti!

Spominske prireditve

Zveza in naša združenja prirejamo številne proslave in druge prireditve z namenom ohranjanja tradicije, sporočilnosti in pridobitev narodnoosvobodilnega boja.

Osrednje slovesnosti, ki jih organizira Zveza, so:

- ✓ slovesnost ob obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda;
- ✓ slovesnost ob obletnici dneva zmage;
- ✓ slavnostna razširjena seja predsedstva Zveze ob dnevu upora proti okupatorju;
- ✓ osrednje slovensko srečanje taboriščnic, taboriščnikov, ukradenih otrok in izgnancev ob obletnici osvoboditve taborišča Ljubelj;

- ✓ osrednje slovensko srečanje ob obletnici 1. kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze;
- ✓ spominska slovesnost ob obletnici osvoboditve fašističnega koncentracijskega taborišča Kampor na otoku Rabu.

Načrtovani koledar Zveze in združenj obsega okoli 700 proslav, pohodov in drugih prireditev ter 1200 komemoracij letno. Te dejavnosti so razporejene po celotnem območju Slovenije in temeljijo na zgodovinskih dogodkih iz obdobja narodnoosvobodilnega boja.

Za počastitev 80. obletnice konca vojne bo organizirana okrogla miza na temo zgodovinske resnice o narodnoosvobodilnem boju.

Pomembne okrogle obletnice v obdobju 2025–2026:

80-let od osvoboditve Trsta (2025)

Osvoboditev Trsta ali tržaška operacija je bil spopad ob koncu druge svetovne vojne, med 28. aprilom in 2. majem 1945, v katerem je Jugoslovanska armada porazila nacistične enote in zavzela Trst. To je bil eden zadnjih vojaških spopadov druge svetovne vojne na ozemlju Slovenije in Istre. Za Slovence in Hrvate je bil ključnega pomena, ker je prinašal osvoboditev predelov, ki so bili z Rapalsko pogodbo leta 1920 priključeni Italiji in nato pod fašizmom podvrženi raznarodovanju.

80-let od ustanovitve druge slovenske vlade (maj 2025)

Narodna vlada Slovenije (znana kot ajdovska vlada) je bila druga slovenska vlada, ustanovljena na slavnostni seji Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS) 5. maja 1945 v Ajdovščini. Z ustanovitvijo Narodne vlade je bila posredno razglašena tudi slovenska država, ki je sicer nastajala že med drugo svetovno vojno.

80-let od osvoboditve Ljubljane (maj 2025)

9. maja 1945 praznujemo dan zmage nad nacizmom in fašizmom, saj se je tega dne leta 1945 v Evropi uradno končala druga svetovna vojna. Nemške in domobranske enote so se 9. maja, ko je začela veljati nemška kapitulacija, umaknile skozi vrzel proti Kamniku in Kranju ter nato naprej skozi nedavno tega prebiti predor pod vrhom prelaza Ljubelj na avstrijsko Koroško. Ob peti uri zjutraj se je oglasila sirena na glavnem kolodvoru, na gradu pa je bila razobešena velika zastava z rdečo peterokrako zvezdo. Ob pol sedmih se je oglasila kukavica Radia svobodna Ljubljana, zazvonili so zvonovi ljubljanskih cerkva. Prve partizanske enote 29. hercegovske udarne divizije in slovenskega 7. korpusa so skupaj z oficirsko šolo v mesto zmagoslavno vkorakale okrog šestih zjutraj.

80-let od podpisa kapitulacije skupine okupatorjevih armad E, Topolšica (2025)

To je bil zmagovit trenutek konca morije, ki je na slovenskih tleh trajala vse od aprila 1941. S tem dejanjem se je končala druga svetovna vojna v vsej jugozahodni Evropi. V primerjavi z vdajo podobnih skupin na drugih vojskovališčih na vzhodu, zahodu in v srednji Evropi je to dejanje imelo še prav poseben pomen, in sicer najprej zaradi velikosti in mogočnosti skupine armad E (vojaške grupacije, ki je bila po številu vojakov in količini orožja med najmočnejšimi) ter seveda zato, ker je nemška okupatorska vojska kapitulirala pred slovenskimi narodnoosvobodilnimi silami.

80-let od zadnje bitke druge svetovne vojne v Evropi na Poljani na Prevaljah (2025)

Zadnja bitka druge svetovne vojne na Slovenskem in v Evropi nasploh je potekala 14. in 15. maja 1945 na Poljani pri Prevaljah. Na ta dogodek spominja spomenik Svobodi in miru, posvečen XIV. diviziji in 3. armadi, ki sta na Poljani razorožili nemško armado, vsako leto pa je na tem kraju spominska slovesnost.

80-let od osvoboditve Primorske (2025)

Aprila 1945 in v začetku maja je partizanska vojska s 4. armado z veliko žrtvami osvobajala Primorje, otoke in zaledje. Uspešne so bile prekomorske brigade, posebej 3. prekomorska udarna brigada. Da bi osvobodile še slovensko Koroško, so v okolici Reke pustile večji prostor, ki ga je z velikimi žrtvami zasedel elitni 97. nemški korpus. Ta je 6. maja priznal premoč partizanske vojske in po trdih pogajanjih v Ilirski Bistrici naslednji dan v Zagorju na Pivki pri Petrovih podpisal kapitulacijo. Predalo se je 16.000 nemških vojakov s celotno oborožitvijo. Bil je to zadnji velik uspeh partizanske vojske na Primorskem.

80-let od osvoboditve Prekmurja (2025)

Prekmurje je bilo edina slovenska pokrajina, v kateri je ključno vlogo za osvoboditev odigrala Rdeča armada (RA). Še preden je ta stopila na območje Prekmurja, je 1. prekmurska partizanska četa delovala že v večjem delu pokrajine. Vzporedno so se po vaseh organizirale vaške straže, ki so jo sestavljali prostovoljci in madžarski dezertjerji. Pozneje je nastala Prekmurska brigada. Murska Sobota je bila osvobojena 3. aprila 1945 in s tem je bila osvobojena tudi pokrajina, čeprav so boji ponekod dejansko trajali dlje.

80-letnica dneva zmage (2025)

Dan zmage je dan, ki se ga praznuje v spomin na dan, ko so zavezniki v drugi svetovni vojni 8. maja 1945 uradno sprejeli brezpogojno predajo nacistične Nemčije.

Ves demokratični svet se bo spomnil 80. obletnice konca druge svetovne vojne, ki je pomenil tudi zmago združenih demokratičnih sil nad fašizmom in nacizmom. Kot dan zmage nad fašizmom in nacizmom v spomin na dan, ko se je končala druga svetovna vojna, bomo zaznamovali 9. maj 2025. Trajala je 70 mesecev in je bila dotlej najstrahotnejša v zgodovini človeštva. Terjala je približno 55 milijonov človeških žrtev, 35 milijonov ranjenih in približno dva milijona pogrešanih.

S to zmago so bili položeni temelji nove Evrope. Tudi slovenska partizanska vojska je bila del zmagovitih zavezniških sil in njen delež v boju proti fašizmu in nacizmu ni nepomemben.

Z osvobodilnim bojem zoper okupatorja smo dosegli svobodo in ustvarili zgodovinski cilj, izbojevali smo si pravico do narodove samoodločbe in postavili temelje lastne državnosti.

To pa je bila osnova, iz katere se je v osamosvojitveni vojni za Slovenijo rodila neodvisna in demokratična Republika Slovenija.

85. obletnica ustanovitve Osvobodilne fronte (2026)

Aprila 2026 bomo praznovali 85. obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte, ki je leta 1941 vse napredne domoljube združila v skupnem boju proti okupatorju. Osvobodilna fronta je bila množično gibanje, v katerem je med vojno sodelovalo več kot sto tisoč aktivistov in sodelavcev; to gibanje je vodilo osvobodilni boj in narodno, družbeno in kulturno revolucijo. Da je Osvobodilna fronta segla v najširši krog družbe, dokazuje tudi to, da se ji je pridružilo veliko žensk, ki v predvojni Jugoslaviji niso bile v enakopravnem položaju z moškimi.

85. obletnica ustanovitve Borovniške čete (2026)

V juliju 1941 je bila kot ena od prvih partizanskih enot ustanovljena Borovniška četa. Z ustanovitvijo te čete, ki ji je poveljeval Mirko Bračič, se je dejansko začel oboroženi upor proti okupatorju na širšem notranjskem območju, od koder je prihajala večina njenih borcev. Okupatorju je povzročala veliko škode, zato jo je besno zasledoval in v decembru 1941 tudi razbil. Vendar so preživeli borci nadaljevali oborožen upor v drugih partizanskih enotah vse do končne osvoboditve. Pravilno je, da se ob tej 85. obletnici spomnimo tudi samih začetkov oboroženega upora.

Skrb za spomenike in spominska znamenja narodnoosvobodilnega boja

Po podatkih Ministrstva za kulturo Republike Slovenije je v Sloveniji v register kulturne dediščine pod geslom »druga svetovna vojna« vpisanih 2790 spominskih objektov in krajev, povezanih s tem obdobjem, od tega je 974 javnih spomenikov, 667 spominskih plošč, 423 spominskih znamenj, 147 grobišč, 149 grobov, 30 partizanskih bolnišnic, 21 spominskih parkov oziroma hiš, sedem partizanskih tiskarn. Med njimi jih je 766 razglašeni za kulturni spomenik lokalnega pomena, 23 pa za spomenik državnega pomena. Drugi spomeniki imajo status registrirane dediščine.

Vendar to ni končno število slovenskih spomenikov, ki so posvečeni narodnoosvobodilnemu boju. Po naših podatkih je v Sloveniji že več kot 8522 spomenikov in spominskih znamenj iz časa narodnoosvobodilnega boja, ki so velik denarni zalogaj za vzdrževanje. Za njihovo tekoče vzdrževanje in čiščenje skrbi članstvo krajevnih organizacij, marsikje tudi s sodelovanjem lokalnih skupnosti.

Za obnovo spomenikov skrbijo večinoma občine, prav tako tudi krajevne organizacije in združenja, večinoma s prostovoljnim delom, zbiranjem denarnih prispevkov pri članih in drugih državljanih ter z donacijami gospodarskih in drugih organizacij. Izjemoma za obnovo poskrbi tudi država, ko gre za spomenike državnega pomena.

Posebno skrb pomenijo spomeniki in znamenja narodnoosvobodilnega boja, ki niso vpisani v register kulturne dediščine in nimajo statusa kulturnega spomenika. Večinoma so sicer spomeniki dobro vzdrževani, težave povzroča lastninskopravni status, predvsem kadar so spomeniki na nepremičninah v zasebni lasti. Težave povzroča tudi nezainteresiranost države za načrtno vzdrževanje in ureditev načrtnega vpisa vseh spomenikov narodnoosvobodilnega boja v register.

Temeljna težava je lastniška neurejenost spomeniškega varstva, saj precejšen del posameznih spomenikov še ni vpisan v registre in nima urejenega »javnega« lastništva. Kjer gre za spomenike na zasebnih zemljiščih, tudi ni urejena morebitna služnost. Treba je spodbujati postopke vpisovanja neregistriranih spomenikov v Register kulturne dediščine oziroma urejanje njihovega lastniškega statusa. Teh vprašanj se je treba lotiti individualno glede na posamezno spominsko znamenje.

Hkrati posebej opozarjamo na primere vandalizma nad spomeniki narodnoosvobodilnega boja, ki se vrstijo v zadnjem času. Za načrtno in zakonsko ureditev zaščite spomenikov narodnoosvobodilnega boja si bomo dejavno prizadevali tudi v prihodnje. Prav tako je treba urediti sistemsko sodelovanje z Ministrstvom za zunanje zadeve Republike Slovenije zaradi vzdrževanja spomenikov narodnoosvobodilnega boja zunaj ozemlja Republike Slovenije.

Posebej odločno se upiramo odstranjevanju spomenikov in kulturne dediščine narodnoosvobodilnega boja, zlasti kadar gre za prestavljanje spomenikov iz različnih razlogov, ki

pa bi lahko imelo za posledico okrnitev njihove zgodovinske pričevalnosti in sporočilnosti, njihovega pomena in dostojanstva.

Leta 2016 zastavljeni projekt zbiranja podatkov o partizanskih spominskih obeležjih na portalu Geopedia se uspešno razvija. Do sredine leta 2024 je bilo digitalno vpisanih več kot 8522 spomenikov in obeležij narodnoosvobodilnega boja. Skupina aktivno deluje in ZZB jo bo podpirala tudi v prihodnje.

Z Direktoratom za vojne veterane in vojaško dediščino bomo sodelovali pri pripravi vsakoletnega programa obnove vojnih grobišč in spomenikov narodnoosvobodilnega boja. Prizadevamo si, da bi tudi Ministrstvo za kulturo imelo takšen posluš za urejenost spomenikov in drugih znamenj iz tega obdobja.

V dogovoru z občinami in njihovimi predstavniki bomo spodbujali promocijo zgodovine narodnoosvobodilnega boja za posamezni kraj s QR-kodo.

Mednarodna dejavnost

Na podlagi širše vloge narodnoosvobodilnega boja in Osvobodilne fronte se bo Zveza tudi na mednarodnem področju še naprej zavzemala za spoštovanje vrednot in načel, ki so mednarodnopravno deklarirane in utemeljene v dokumentih OZN (svoboda, mir, spoštovanje načel kolektivne varnosti, miroljubnega sodelovanja in razreševanje sporov ter vladavine prava, spoštovanje političnih, socialnih in ekonomskih človekovih pravic in svoboščin, socialna pravičnost, dejavni humanizem in solidarnost).

Sodelovala bo v dejavnostih za ohranjanje protifašizma in protinacizma kot temelja sodobne Evrope.

Upirala se bo vsem različnim novodobnim pojavnim oblikam njunega obujanja, oblastnega nasilja in terorizma ter novodobnega imperializma (neoliberalnega kapitalizma). Dejavno bo nastopala proti pojavom zgodovinskega revizionizma in se bo upirala vsem oblikam rasizma, diskriminacije in uporabe sile in nasilja. Krepila bo sodelovanje z veteranskimi in protifašističnimi organizacijami v bilateralnih in multilateralnem okviru.

Opozarjali bomo na nesprejemljivost vojn in oboroženih spopadov, še posebej vojaških spopadov različnih velesil na ozemljih tretjih držav, opozarjali bomo tudi na nevarnosti terorizma in drugih nevarnosti po svetu. Spremljali bomo vojna žarišča po svetu in zavzemali se bomo za odpravljanje njihovih vzrokov in negativnih posledic po mirni diplomatski poti.

Glede napada Rusije na Ukrajino in vojne v Ukrajini ter vojne v Izraelu in izraelskega genocida nad Palestinci ostajajo izjave in stališča, ki smo jih sprejeli v minulih treh letih, še naprej trdna opora in usmeritev našega delovanja.

V Zvezi bomo podpirali takšno zunanjo politiko RS, ki bo sledila z Ustavo RS opredeljenim usmeritvam in pripomogla k miru in varnosti ter medsebojnemu razumevanju in sodelovanju v Evropi in svetu. Republiko Slovenijo bomo podprli kot dejavno in konstruktivno udeleženko v delovanju mednarodnih organizacij, katerih članica smo, ter v reševanju problemov in izzivov v mednarodnem okolju. Podpirali bomo prizadevanja organov Republike Slovenije, da bo to temeljna usmeritev njenega delovanja v Varnostnem svetu OZN, organih Evropske unije in vseh drugih mednarodnih organizacijah, ki morajo delovati za mir, miroljubno sodelovanje in reševanje bilateralnih in multilateralnih problemov in konfliktov po mirni diplomatski poti ter za spoštovanje mednarodnega prava. Podpirali bomo prizadevanja za reformo Organizacije združenih narodov in njeno ponovno mednarodno uveljavitev ter za revitalizacijo Svetovne veteranske organizacije.

Skupaj z drugimi veteranskimi organizacijami v Republiki Sloveniji, ki so tudi članice Svetovne veteranske organizacije, bomo še naprej dejavno sodelovali. Skupaj bomo izvajali že tradicionalni pohod za mir ob svetovnem dnevu miru in druge akcije ter se zavzeli za še odmevnejše spominsko zaznamovanje prireditev *Vranov let*.

Krepili bomo stike s predstavniki veteranskih organizacij v tujini, ki gojijo vrednote osvobodilnega boja proti fašizmu in nacizmu ter se zavzemajo za enake vrednote kot Zveza. Tako se bo na vseh ravneh nadaljevalo sodelovanje z ANPI – Vsedržavno zvezo partizanov Italije in ZKP – Zvezo koroških partizanov ter SABA Hrvaške. Podpirali bomo sodelovanje združenj na obmejnih območjih s čezmejnimi veteranskimi organizacijami pri skupnih počastitvah dogodkov iz narodnoosvobodilnega boja in skrbi za spomenike. Udeležili se bomo tradicionalnih skupnih spominskih prireditev (Bedenica, Kučibreg); predvidoma vsaj dvakrat bi imeli srečanja na državni ravni. Nadaljevali bomo sodelovanje z borčevskim in protifašističnimi združenji na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Črni gori in Severni Makedoniji.

Ohranili bomo stike in se povezovali s sorodnimi organizacijami v drugih državah in v odprtih, tovariških stikih tudi soočali različne poglede in ocene o posameznih sodobnih vprašanjih v mednarodnih odnosih.

Podpirali bomo sodelovanje naših združenj na obmejnih območjih s čezmejnimi veteranskimi organizacijami pri skupnih počastitvah dogodkov iz skupnega boja proti fašizmu in nacizmu in okupatorjem med druge svetovno vojno ter skrbi za spominska obeležja in spomenike o tem boju. V letu 2025 bomo v skladu s temi temeljnimi usmeritvami nadaljevali razne dejavnosti. Posebno pozornost bomo namenili mednarodnim vidikom zaznamovanja 80. obletnice zmage nad nacifašizmom. V okviru tega bomo v sodelovanju s SABA in ANPI ter evropskimi poslanci iz Republike Slovenije znova pripravili in izvedli delovni obisk Evropskega parlamenta. Skupaj bomo osvetlili problematiko fojb in manipulacije v zvezi s to temo. Obnovili bomo našo pobudo, da bi Evropski parlament ob 80. obletnici sprejel tudi poseben dokument in z njim potrdil, da sta protifašizem in protinacizem bila in ostajata nepogrešljiva temelja odnosov v Evropi in Evropski uniji. Nadaljevali bomo prizadevanja, da se bi ob osrednji slovesnosti v Dražgošah, ki bo v januarju 2025, srečale delegacije več krajev v Evropi, ki so doživeli enako usodo, in bi sprejeli dogovor o sodelovanju teh krajev v Evropi. Zavzeli se bomo, da bi Dražgoše vključili v mednarodno »Mrežo mest spominjanja«.

Krepili bomo sodelovanje z borčevskimi in protifašističnimi organizacijami na Hrvaškem in v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Črni gori ter Makedoniji. Sodelovali bomo pri sprejemanju skupne Platforme antifašizma v 21. stoletju in prepoznavanju njenega pomena v naših javnostih. Udeležili se bomo dogovorjenih slovesnosti in sestankov delegacij borčevskih in protifašističnih organizacij; podpirali bomo pobude za nadaljnja srečanja zvez borcev glavnih mest držav na območju nekdanje Jugoslavije – v letu 2025 naj bi bilo srečanje spet v Ljubljani. Tudi v letu 2025 bomo povabili delegacije vseh borčevskih in protifašističnih organizacij iz držav na območju nekdanje skupne države na slovesnost na Poljani. Skupaj z drugimi veteranskimi organizacijami v Republiki Sloveniji, ki sodelujemo v Koordinaciji slovenskih članic Svetovne veteranske organizacije, bomo pripravili dokument o nujnosti programske, organizacijske in finančne revitalizacije ter obravnavali programske in druge informacije o delovanju Svetovne veteranske organizacije.

Skupaj s SUBNOR Srbije bomo nadaljevali pripravo celovitejše predstavitve nacističnega pregona Slovencev v Srbijo in srbske solidarnosti s slovenskimi izgnanci – s ciljem, da bi razstavo v letu 2025 predstavili širši javnosti.

Pozornost bomo namenjali spominskim prireditvam v spomin na dogodke, ki v Republiki Sloveniji potrjujejo sodelovanje slovenske partizanske vojske in slovenskega naroda z zavezniki v drugi svetovni vojni.

Ob svetovnem dnevu miru se bomo udeležili tradicionalnega Pohoda za mir.

Komisija za mednarodne odnose bo na vsaki seji imela razpravo o zdajšnjem mednarodnem stanju, še posebej z vidika vrednot ZZB in programskih usmeritev.

Projekt EU CERV 2024 in 2025

Naslov projekta: Vloga in položaj žrtev v hrvaški, slovenski in italijanski družbi (kratko Vloga žrtev)

Trajanje: 18 mesecev

Cilj projekta je pokazati in okrepiti zavedanje o vseh žrtvah v družbah, kjer se projekt izvaja, s posebnim poudarkom na žrtvah holokavsta in zločinov, ki so jih povzročili avtoritarni in totalitarni režimi. Na Hrvaškem naj bi se projekt loteval spominov na hrvaški protifašizem in usodo Judov, Srbov, Romov, Hrvatov, Slovencev in drugih žrtev fašističnih koncentracijskih taborišč, ki so nekoč delovala na ozemlju fašistične Italije in so danes na ozemlju Slovenije, Hrvaške in Italije. V Sloveniji se bo projekt osredotočil na žrtve nacističnega in fašističnega terorja ter koncentracijskih taborišč v času okupacije države. Namen projekta je angažirati mlado populacijo v srednjih šolah in na univerzah (starost od 18 do 26 let) za raziskovanje, izobraževanje in diseminacijo rezultatov o žrtvah fašizma in nacizma.

Projekt poteka tako, da bodo izvedenci za obravnavana področja v šolah demokracije poučili mlade motivirane udeležence o nastanku in delovanju avtoritarnih in totalitarnih režimov, ki so na ozemlju obravnavanih držav povzročali žrtve, ter metodološko pripravili mlade tako, da bodo sposobni izpeljati samostojno raziskavo o spominjanju in sodobnem razumevanju teh žrtev.

Rezultati projekta bodo uporabljeni za vseevropsko kampanjo na družbenih omrežjih, ta bo merila na spoštovanje zgodovinskega trpljenja Evropejcev, ki so ga izvajali totalitarni režimi.

Projekt izvaja konzorcij treh protifašističnih združenj – SAB HR, Hrvaška, ANPI – VZPI Italija in ZZB NOB Slovenija ter ene nevladne organizacije – Documenta iz Hrvaške. Ukvarjali se bodo z raziskovanjem in zbiranjem osebnih spominov žrtev v zgodovini, s posebnim poudarkom na vojnah in konfliktih.

ZZB NOB bo v Sloveniji izvedla Šolo demokracije (tematike holokavst, fašizem, revizija zgodovine, memorialna kultura v državi) ter raziskavo o vlogi žrtev v slovenski družbi. Del mladih, ki bodo sodelovali pri izvedbi projekta, bo sodeloval v skupnem taboru mladih na Hrvaškem. Izvedena bo okrogla miza o vlogi in položaju žrtev v slovenski, hrvaški in italijanski družbi ter izdelana publikacija o raziskovalnih ugotovitvah v vseh treh državah. Raziskovalni projekt in šola demokracije sta se začela v letu 2024 in se nadaljujeta v letu 2025. Tabor mladih, okrogla miza in priprava publikacije se bodo izvedli v letu 2025.

Svobodna beseda, informiranost, stiki z javnostjo in promocijska dejavnost

Osrednji medij za medsebojno obveščanje in izmenjavo mnenj v ZZB NOB Slovenije je časopis Svobodna beseda, ki izhaja vsak zadnji petek v mesecu. Svobodna beseda ponuja najširši in najcelovitejši pregled dejavnosti in delovanja celotne Zveze. Z množico daljših in krajših zapisov odseva razpoloženje med članstvom, s prispevki opozarja na najbolj pereče dogajanje v družbi in

se odziva na poskuse potvarjanja zgodovine, porast nasilja, strahu in drugih skrajnih oblik dogajanja v družbi. Še vedno poteka projekt »Svobodna beseda za vse«. Namen akcije je imeti cenovno dostopen medij, ki članstvu omogoča dostop do informacij. Glasilo naše organizacije Svobodna beseda dosega okoli 13.000 naslovnikov. Uvedena je tudi možnost elektronskega prejemanja glasila.

Vsebinsko težišče sporočil za javnost je narodnoosvobodilni boj s poudarkom na vrednotah in njegovih zgodovinskih pridobitvah za slovenski narod. Obveščanje širšega kroga članstva poteka tudi preko naše spletne strani, Facebooka in po drugih utečenih poteh sistema elektronske pošte. Prav tako pa tudi preko sporočil za javnost, Slovenske tiskovne agencije in časopisov ter preko najrazličnejših televizijskih mrež.

Poudarek v letu 2025 bo na 80. obletnici konca druge svetovne vojne.

Z namenom promocije delovanja Zveze se bomo udeležili Festivala za tretje življenjsko obdobje.

Žrtve vojnega nasilja

Program na tem področju izvaja Koordinacijski odbor (KO) žrtev vojnega nasilja. Še vedno so dejavni taboriščni odbori (TO) Rab-Gonars, Ravensbrück, Buchenwald-Dora, Mauthausen, Ukradeni otroci in SID Dachau, ki pripravljajo najrazličnejše prireditve in obiske nekdanjih taborišč. Člani KO pa opravljajo določene dejavnosti tudi za druga nemška, italijanska, ustaška in madžarska taborišča: Renicci, Monigo-Treviso, Visco, Rižarna (Trst), Šarvar, Jasenovac, Donja Gradina, Litomerice, Terezin in Rabštajn, Neuengamme, Flossenbug, Bergen Belsen, Sachsenhausen, Moringen in Auschwitz, pa Zlarin, Molat, Slavonska Požega in Slano ter Mamula in Prevlaka. V letu 2025 se obeta povečanje dejavnosti zaradi 80. obletnice konca druge svetovne vojne in 80. obletnice osvoboditve nemških, madžarskih in ustaških taborišč ter 82. obletnice osvoboditve italijanskih taborišč. Podobno delovanje se pričakuje v letu 2026.

KO bo v letih 2025 in 2026 v sodelovanju z občino Tržič in Tržiškim muzejem sredi junija na Ljubelju, kjer je bila med drugo svetovno vojno podružnica koncentracijskega taborišča Mauthausen, organiziral osrednjo slovensko prireditev v spomin na internirance in interniranke, ukradene otroke in druge žrtve vojnega nasilja. S TO Rab-Gonars in občino Rab bo KO drugo soboto v septembru tako leta 2025 kot leta 2026 v spominskem parku Kampor na Rabu pripravil mednarodno spominsko slovesnost ob obletnici osvoboditve taborišča Kampor na otoku Rabu. TO Ravensbrück načrtuje septembra 2025 in 2026 tradicionalno srečanje v spomin na taboriščnice in taboriščnike ter druge žrtve vojnega nasilja v Portorožu.

KO bo v letih 2025 in 2026 v sodelovanju z aktivnimi TO pripravil obiske nekdanjih nemških, madžarskih in ustaških taborišč ob obletnici njihove osvoboditve ter ob dnevu spomina na mrtve. Na tem področju sodelujemo tudi z veleposlaništvu Slovenije v Zagrebu, Berlinu, Rimu in na Dunaju ter še posebej v Italiji z lokalnimi združenji ANPI. Prav tako se udeležujemo konferenc mednarodnih komitejev, pripravljamo strokovne ekskurzije in srečanja za mlade.

Priznanja Zveze

Združenja in društva Zveze spodbujamo, da v svojih vrstah prepoznajo dejavne zaslužne člane in jih predlagajo za srebrno ali zlato plaketo.

Vsako leto podelimo največ 20 zlatih in 40 srebrnih plaket. V letu 2025, ko praznujemo 80. obletnico konca druge svetovne vojne – zmage nad nacifašizmom, se kvota obeh priznanj poveča za pet.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da združenja vse bolj posegajo bo bronasti plaketi, ki je bila uvedena leta 2021 in jo združenja oz. društva podeljujejo samostojno, vendar v imenu Zveze.

Pri podeljevanju priznanj naj bo poudarek tudi na mlajših članih, ki ob svojih delovnih obveznostih veliko prostega časa namenijo za delo v organizaciji, pripravi in sodelovanju na raznih slovesnostih in dogodkih posameznega združenja oziroma društva.

Pričakujemo tudi, da bodo tudi v prihodnje podani predlogi za podelitev priznanj vestnim in zaslužnim praporščakom, ki s svojo prisotnostjo na najrazličnejših prireditvah močno prispevajo k prepoznavnosti organizacije.

Na predlog Predsedstva Zveze vsako leto podelimo odlikovanja najboljšim krajevnim organizacijam. Namen tega je spodbuditi krajevne organizacije k pomlajevanju članstva in prepoznati ter pohvaliti njihovo delo.

Zveza podeljuje tudi listino kot najvišje priznanje članom za njihov dolgoletni in izjemni prispevek k delovanju naše organizacije.

V letu 2025 Odbor za priznanja predvideva tri redne seje, v marcu, juniju in novembru. Dopisna seja se izvede le v nujnih primerih.

Mladinska organizacija Zveze

Za lažji prenos sporočilnosti in poslanstva naše organizacije je treba krepiti delovanje mladih članic in članov Zveze. Cilj je ustanoviti mladinsko organizacijo na ravni Zveze. Glavne naloge mladinske organizacije bodo izvajanje organiziranega medgeneracijskega dialoga o vrednotah NOB med še živečimi borci in mlado generacijo ter skrb za ohranjanje pridobitve in zgodovinskega pomena narodnoosvobodilnega boja. Združenja bodo dejavno sodelovala pri ustanovitvi.

Podpora drugim organizacijam

Ustanova Franca Rozmana - Staneta

Zveza je soustanoviteljica Ustanove Franc Rozman - Stane, ki deluje na področju socialne in humanitarne dejavnosti ter zdravstvenega varstva z namenom pomagati osebam, ki so pomoči potrebne in so včlanjene v društva ustanoviteljev. S svojim delovanjem bo še naprej širila in krepila zavest o solidarnosti, humanosti, domoljubja in ohranjanje zgodovinskega spomina, tradicij ter vrednot uporništv. S svojimi finančnimi sredstvi bo poleg finančne pomoči posameznikom podpirala tudi dejavnosti, prireditve in programe ustanoviteljic, ki spodbujajo in razvijajo osnovni namen ustanovitve ustanove.

Vrt spominov in tovarištva – Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija

Zveza bo še naprej podpirala delovanje Ustanove in bo v tem okviru kot njena soustanoviteljica sodelovala v njenem upravljanju ter sodelovala pri načrtovanju in izvajanju dejavnosti, ki so pomembne za ohranjanje spomina in vrednot narodnoosvobodilnega boja ter njihovo uresničevanje v sedanjih razmerah na lokalni, pokrajinski in državni ravni, še posebej

- ✓ pri vzdrževanju Vrta spominov in tovarištva in njegovi bogatitvi z novimi spominskimi drevninami;
- ✓ v dejavnostih, ki bodo povezane z zaznamovanjem 80. obletnice zmage nad nacifašizmom;
- ✓ v dejavnostih za praznovanje 110. obletnice rojstva akad. dr. Antona Vratuše;
- ✓ v pripravah in izvedbi drugih tradicionalnih dogodkov in prireditev v Vrto spominov in tovarištva ter Ustanove, še posebej v zvezi s pripravami na zaznamovanje 30-letnice delovanja Ustanove;
- ✓ s spodbujanjem združenj in PS ZB za obiske Vrta spominov in tovarištva ter za organizacijo skupnih prireditev in ohranjanje že tradicionalnih oblik sodelovanja (kot so npr. določeni spominski pohodi);
- ✓ z organizacijo tudi določenih delovnih srečanj organov in aktivistov ZZB v Vrto;
- ✓ z aktivnim podpiranjem in krepitvijo neposrednega sodelovanja Ustanove z drugimi veteranskimi ter sorodnimi organizacijami v lokalnem in širšem okolju (ZVVS, Zveza policijskih društev Sever, Društvo generala Maistra, Društvo Zeleni prstan, Fundacija Pot miru in druge) in sodelovanja Ustanove v KODVOP;
- ✓ v nadaljnjih dejavnostih, da bi Vrt spominov in tovarištva dobil status kulturnega spomenika državnega pomena.

Marijan Križman

predsednik ZZB za vrednote NOB Slovenije

* Programska izhodišča za obdobje 2025 in 2026 se bodo sprejela na 4. seji Glavnega odbora in se bodo po potrebi dopolnila (glede na družbene razmere in stanje v Zvezi).